

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ

עקידת יצחק בראשית שער יח (פרשת לך לך)

ידבר מתכלית זה המציאות אשר נבוכו בו רבים ותועלת המילה אשר בה נשלמה הבריאה האנושית:

ויהי אברם בן תשעים ותשע שנה :

רבי אלעזר בן עזריה אמר מאוסה ערלה שנתגנו בה רשעים שנאמר כי כל הגוים ערלים (ירמיה ט). ואומר והיה הפלשתי הערל הזה (שמואל א' י"ז). ואומר פן תעלוזנה בנות הערלים (שם ב' א'). ר' ישמעאל אומר גדולה מילה שיי"ג בריתות נכרתו עליה. ר' יוסי אומר גדולה מילה שהיא דוחה שבת החמורה. ר' נחמיה אומר גדולה מילה שדוחה את הנגעים. ר' יושע אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה עליה אפילו שעה אחת. רבי מאיר אומר גדולה מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנא' התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני וביניך ד"א גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני (ירמיה ל"ג). רבי שמעון אומר גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה שנא' (שמות כ"ד) הנה דם הברית אשר כרת יי עמכם על כל הדברים האלה (נדרים ל"א ב)...

נמשך בעמוד הבא

מדרש תנחומא פרשת תזריע

שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזה מעשים נאים של הקב"ה או של בשר ודם, א"ל של בשר ודם נאים, א"ל טורנוסרופוס הרשע הרי השמים והארץ יכול אתה לעשות כהם, א"ל ר' עקיבא לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות, שאין שולטין בהן, אלא בדברים שהן מצויין בבני אדם. א"ל למה אתם מולים, א"ל אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן, לכך הקדמתי ואמרתי לך מעשה בשר ודם הם נאים משל הקב"ה, הביאו לו שבולים וגלוסקאות, אמר לו אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה בשר ודם אין אלו נאים ... א"ל טורנוסרופוס הואיל הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא מהול ממעי אמו, א"ל ר' עקיבא ולמה שוררו יוצא בו, לא תחתוך אמו שוררו, ולמה אינו יוצא מהול, לפי שלא נתן הקב"ה לישראל את המצות אלא כדי לצרף בהן, לכך אמר דוד כל אמרת אלוה צרופה וגוי' (תהלים יח לא).

וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ

**עקידת יצחק בראשית שער יח (פרשת לך לך)
ידבר מתכלית זה המציאות אשר נבוכו בו רבים ותועלת המילה אשר
בה נשלמה הבריאה האנושית:**

...הנה באמת במ"ש שיש בה תועלת המדות הישרות הוא מבואר מכל מה שאמרנו כי בהסיר חרפת הערלה מעליו יתוקנו המדות כלם והוא מה שרצהו ר' עקיבא בתשובה שנית שאמר ועוד לא נתן הקב"ה כו' ירצה להיותה מום חוייבה הסרתה עכ"פ ובמה שאמרת שישלימהו הטבע תדע כי מדרך הטבע הוא בכך ועוד שאם נולד מהול לא ימשך התועלת המגיע בהסרתה אחר שנולד בהחליש האבר ההוא ולזה חויב שיהיה מעשהו בידי אדם כשאר המצות אשר נתנו לצרף בהם הבריות. אמנם במ"ש שלא נתנה מילה להשלים היצירה אנחנו נשמע לדברי רבי עקיבא דאמר מלתא בטעמא ולדברי ר' אליעזר בן עזריה שאמר מאוסה ערלה שלא אמר שהיא רעה לבד אלא שהיא מאוסה עד שתלוי גנאי הרשעים בה כהתלות נתלות ביתר המומים עד שיהיה שוה אומר הפלשתי הערל הזה לאומר הפלשתי המאוס וכדומה. והנה אל הקישוט והנוי המגיע בהסרתה א"ר מאיר גדולה מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם כי אם עליה שנאמר התהלך לפני והיה תמים (נדריס ל"א ב). והוא מבואר כי התמים הפך הבעל מום כי בהיותו בעל מום לא היה כח בנפש לפעול פעולותיה בשלמות מצד פיסול מקום מושבה כמה שהוכחנו אמנם מכאן ואילך יזדכך הכח הנפשי לעלות אל מעלת הנבואה הגמורה כמו שיבא.

אמנם יש ויש תועלות אחרות גדולים מצדדים אחרים אשר מצד מציאותה ואם מצד מהותה ואם מצד זמנה ואם מצד עשייתה ומקומה יהיו כלם שבעה יעלו בין כלם למספר הז' והראשון הנה בא. אמנם התועלת השני אשר מצד מציאותה באשר בו כל בני ברית אשר יהיה להם בו אות ורושם נפלא בכללם להתקשר כלם בקשר אהבה נוספת על כל זולתם בו יעזרו זה מזה לכל צרכי חייהם אשר זהו הטוב וההכרחי לאדם בכל כתותיהם כמו שנתבאר במאמר הח' מספר המדות, אם לעשירים לשומרם מפחד מקנאים ורגשת המדנים. ואם לדלים להצילם משוד עניים מאנקת אביונים. ולנערים להוציאם מסכלות הינקות וחטאת הנעורים. ולזקנים לעזרם ולסמכם בחולשת הישישות וצער הזקונים. והנה לפי שרצה הקדוש בב"ה לזכות את ישראל ולהרבות להם תורה ומצות אשר לקיומם צריכין מאד להעזר אלו מאלו נוסף על יתר העניינים היה מהחכמה האלהית לסקרם בסקרא אחת אלהית תהיה סבה עצומה להוסיף האהבה ולתווד השלום ביניהם להיות לב אחד לקרוא כלם בשם אלהיהם אשר הוא בעל בריתם

נמשך

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוּל בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ

**עקידת יצחק בראשית שער יח (פרשת לך לך)
ידבר מתכלית זה המציאות אשר נבוכו בו רבים ותועלת המילה אשר
בה נשלמה הבריאה האנושית:**

המשך

ונושאים חותמו וישמרו ברית שלום זה לזה ולא יבגדו זה בזה כמו
שאמר הנביא ע"ה הלא אב אחד לכלנו ומדוע נבגד איש באחיו (מלאכי
ב'). והיות הדמיון והיחס מהוה האהבה וכ"ש שומרה כבר דברנו הראוי
בשער השמיני בפרק החבור. ומזה הענין כבר דבר הרב המורה בפ'
ההוא שזכרנו אלא שהוספנו על דבריו. ועל זה התועלת המיוחדת רמז
רבי ישמעאל באומרו גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות שעם
שהמספר הזה הנמצא בה הזכרת הברית בפרשת מילה יפליג להורות
לכל בעל שכל כי להיותו דבר שכל הבנין תלוי עליו הרבה לחזק יתדותיו
בי"ג מסמרים חזקים כבר יורמז בלשון הזה שנמצא בו מתועלת
האהבה והשלום בין כורתי ברית זה עלי זבח שיעור שראוי שיאמר עליה
שנכרתו עמה י"ג בריתות והוא הפלגת האהבה הנוספת ביניהם יותר
מזולתם.

אמנם התועלת השלישי והוא מצד מהותה וזה כי העור המותר הוא
מרבה מאד התאווה ומעורר בעליו בהפלגה אל פועל הזמה אם מצדו
ואם מצד הנקבה וכמו שאז"ל שנבעלת לעכו"ם קשה לפרוש (סוטה ג'
ב). ואחריה ימשוך כל התאוות החמריות כלן אמנם כשיוסר זה העור
המותר ישאר הכח על שוויו אם מצדו ואם מצד הנקבה ויועיל ולא יזיק
והוא מה שרמז אליו ר' יוסי (נדרי' ל"א ב) באומרו גדולה מילה שהיא
דוחה שבת החמורה כי עם היות שהדין הוא כן שלגודל מעלת המילה
בזמנה דוחה את השבת מ"מ רמז ביופי מליצתו שהמילה דוחה ריבוי
הכוסף והערבות לתאוות החמריות ובפרט אל תאוות המשגל. ובאומרו
שבת החמורה ירצה העונג והתאווה הנוספת כי השבת יום העונג הוא
ודכוותה אמרו שבת ותשמיש מעין העוה"ב (ברכו' נ"ז ב).

התועלת הד' מצד המהות עצמה וזה כי עם היות שהעור הזה יועיל
תועלת מה לשמירת האבר ההוא כמו שזכר הרב מ"מ הוא סבה גדולה
לבוא בו אל האיכול וההפסד לסבת החמום המופלג ועפוש הזרע
המתקבץ בו עד שכמה פעמים הוצרכו לימול הרבה ערלים שלא לשמה
ומילה בזמנה בלי ספק מצלת מכל נגע ומחלה. והוא מה שרמזו ר'
נחמיה (נדרי' שם) באומרו גדולה מילה שדוחה את הנגעים עם היות
שהדין כן הוא שהצרעת הפורחת בערלה קוצצה ואינו חושש ללאו
האמור בה באומרו השמר בנגע הצרעת (דברים כ"ד) ואז"ל שלא תקוץ
בהרתו (שבת קל"ב ב) ועכ"פ בכלל דבריו דברינו והרי מצד אחר עצמו
היו אלו השני תועלות כי מהצד שסרה תוספת התאווה נדחו ג"כ הנגעים. נמשך

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ

עקידת יצחק בראשית שער יח (פרשת לך לך)
ידבר מתכלית זה המציאות אשר נבוכו בו רבים ותועלת המילה אשר בה
נשלמה הבריאה האנושית:

המשך

התועלת החמישי הוא לקוח מצד זמנה והוא מה שאמרנו למעלה שנתנה לאברהם אבינו קודם שיוליד את יצחק כדי שיהא תקונה מושרש ומוטבע בקדימות כל הדורות ההם כדי שיהיו הבאים אחרינו כלם אמונים בחיק שלמותו ולזה לא נתנה מצוה זו בכלל כל המצוות שנתנו בסיני. וזהו מה שהמריץ דבריו ר' יהושע (נדרי' שם) באומרו גדולי מילה שלא נתלה לו למשה רבינו עליה אפי' שעה אחת ועם היות שכבר נודע מה שקרה לו למשה עליה לולי זריזות צפורה אשתו מ"מ יומלץ מכלל דבריו שלא המתין שתנתן על ידו כשאר המצוות אלא מיד כאשר הגיע עת הולדת את יצחק מיד נתנה לו בלי שום איחור כי משם התחילה הקדושה: ומהטעם הזה עצמו היותה מצוה בשמיני שהוא היום הראשון להוייתו שבו יצא מכלל ריסוק אברים כדי שיקדימהו זה התקון כל ימי חייו מלבד שיגיעהו אז ממיעוט הצער למיעוט ההרגש כמ"ש הרב ז"ל (מ"נ ח"ג פ' מ"ט).

התועלת הששי הוא בבחינת עשייתה וזה כי מבלעדי כל התועלות המיוחדדי שזכרו יש תועלת גדול מצד היותה נעשית במצות הבורא כאחד מכל המצוות אשר הורה בה שלא נעשית לתכלית מהתכליות האנושיות אשר יעשם האדם לרצון שכלו או בחירתו כי אע"פ שנמשכו ממנה כל התועלות הנזכרים לא מפני זה יתעורר האדם כלל לעשותה אם לא מפני היותה מצוה אלהית אשר לזה נאמר בה התהלך לפני והיה תמים כמו שיבא. והוא מה שאמר בו (נדרי' שם) גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו לומר שהיא בבחינת עשייתה מכלל המצוות אשר היו סבה לבריאת שמים וארץ דכתיב אם לא בריתי יומם כו'. ואמר אם יקבלו ישראל התורה מוטב ואם לאו כו' (שבת פ"ח א). והוא בכלל מאמר ר' עקיבא לצרף את הבריות:

ואולם התועלת הז' יגיע מצד מקומה והוא מה שנתבאר מהמאמרים הראשונים מצד שהתקון הנעשה בשרש הגוף יועיל לתקן כל הכחות הגופניו כי מן הבאר ההוא ישקו כלם ומשם עדר הכחו' הנפשי' ונמצא עם זה שהמצוה הזאת סבת קיום כל המצוות האלהיות כי היא מכינה אותו להיותו נשמע לכלן וזה עצמו מה שאמר ר' שמעון (נדרי' שם) גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שנא' הנה דם הברית אשר כרת יי' עמכם על כל הדברים האלה. ואע"פ שפשוטו בדם הזבחים הנזרק עליהם שם הכתוב מדבר מכל מקום כיון שהדבר נכון ואמת דרשו על דם הברית הזה וסמכו אליו, ומכאן ומכל הדומה לו תשובה למי ששייב עלינו ע"פ כוונת אלו החכמים באלו המאמרים שכיון שהוא דבר נכון והגון ראוי הוא שנשמכהו אליהם כל שכן שכבר יאמן שכווננו לזה במליצותיהם הנעימות ולא להרבות דברים אלו על אלו מבלי טעם מחודש.

מקורות תזריע-מצורע (ולקראת יום העצמאות) - נערך ע"י הרב ראובן שכטר - תשע"ח

קרבת עולה ליולדת ~ הכרת הטוב

אברבנאל ויקרא פרשת תזריע פרק יב

... אבל הנראה כפי הפשט הוא שהיולדת במלאת ימי טהרה היתה מביאה בבואה אל מקדש השם קרבן עולה כדי להדבק ליוצרה אשר עשה עמה להפליא בהצלתה מצער וסכנת הלידה. ומפני שאין אדם שעובר עליו צרה וצוקה בעולם הזה אם לא יחטא ויסלף דרכו באולתו. וכארז"ל (שבת נ"ה) אין יסורין בלא עון והיולדת סבלה צרה וסכנה בהיותה על האבנים לכן היתה מקריבה ג"כ חטאת אבל היתה העולה בראשונה להתקרב ולהתדבק בה אל האלהים ולכך היה קרבנו כבש בן שנתו ואם היה בה עון שלא ידעה היתה מביאה חטאת על כפרתה.

ויקרא רבה פרשת תזריע פרשה יז

רבי לוי אמר בנוהג שבעולם מפקיד אדם אצל חבירו ארנקי של כסף בחשאי ומחזיר לו ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה מפקידין לו הבריות טיפה של לכלוכית בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות משובחות שלמות בפרהסיא ואין זה שבח הוי (איוב לו) אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק רבי לוי אמר אוחרי בנוהג שבעולם אדם חבוש בבית האסורין אין כל בריה משגחת עליו בא אחד והדליק לו שם נר אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולד שרוי במעי אמו ומאיר לו שם נר הוא שאיוב אומר (שם /איוב/ כט) בהלו נרו עלי ראשי אין זה שבח הוי ולפועלי אתן צדק ר"ל אומר אוחרי בנוהג שבעולם אדם חבוש בבית האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והתירו והוציאו משם אינו מחזיק לו טובה כך הולד שרוי במעי אמו ובא הקב"ה והתירו והוציאו משם.

ד"א אשה כי תזריע וילדה זכר הה"ד (שם /איוב/ י) חיים וחסד עשית עמדי ופקדתך שמרה רוחי רבי אבא בר כהנא אמר בנוהג שבעולם אם נוטל אדם ארנקי של מעות ונותן הפה למטה אין המעות מתפזרות והולד שרוי במעי אמו והקב"ה משמרו שלא יפול וימות אין זה שבח הוי חיים וחסד עשית עמדי ר' אבא בר כהנא אמר אוחרי בנוהג שבעולם בהמה זו מהלכת רבוצה והולד נתון בתוך מעיה כמין שק והאשה זו מהלכת זקופה והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו שלא יפול וימות הוי חיים וחסד עשית עמדי

נגעים = חסדי השם

ספורנו ויקרא פרשת תזריע פרק יג

שאין ספק בו שלא יהיה זה בטבע בשום פנים, כי בבגד לא יקרו אלה המראות המשונות אם לא מצד מלאכה תשימם בו בצבעים שונים בכונה או שלא בכונה וזה מצד איזה חטא שיקרה בסמים הצובעים או במלאכת האומן או בהתפעלות הבגד הצבוע. וכבר באה הקבלה שלא ידונו בנגעי בגדים זולתי הלבנים בלתי צבועים כלל. אמנם העיד הכתוב שלפעמים יהיה זה כפלא בבגדים ובבתים, וזה להעיר אוזן הבעלים על עבירות שבידם, כמו שספרו ז"ל שיקרה בענין השביעית כאמרם (קידושין כ, א) בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית אדם נושא ונותן בפירות שביעית סוף מוכר את מטלטליו לא הרגיש סוף מוכר שדהו וכו'. וכל זה בחמלת ה' על עמו.

רמב"ן ויקרא פרשת תזריע פרק יג

(מז) והבגד כי יהיה בו נגע צרעת - זה איננו בטבע כלל ולא הווה בעולם, וכן נגעי הבתים, אבל בהיות ישראל שלמים לה' יהיה רוח השם עליהם תמיד להעמיד גופם ובגדיהם ובתיהם במראה טוב, וכאשר יקרה באחד מהם חטא ועון יתהוה כיעור בבשרו או בבגדו או בביתו, להראות כי השם סר מעליו. ולכך אמר הכתוב (להלן יד לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, כי היא מכת השם בבית ההוא. והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר (שם) כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ואין הדבר מפני היותו חובת קרקע, אבל מפני שלא יבא הענין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה:

נגעים = חסדי השם

רות רבה ב:ח

וימותו גם שניהם מחלון וכליון, ר' חוניא ור' יהושע ברבי אבין ורבי
זבדא חתניה דרבי לוי לעולם אין בעל הרחמים פורע מן הנפשות
תחילה...

...ואף במצרים כך היה (תהלים ק"ה) ויך גפנם ותאנתם, ואחר כך
ויסגר לברך בעירם, ואח"כ ויך כל בכור במצרים, ואף בנגעים כן
בתחלה הן באין על ביתו, אם חזר בו מוטב ואם לאו הרי הן טעונין
חליצה, שנא' (ויקרא י"ד) וצוה הכהן וחלצו, אם חזר בו מוטב ואם לאו
טעונין נתיצה, חזר בו מוטב ואם לאו באים על הבגדים וטעונין כיבוס,
חזר בו מוטב ואם לאו טעונין קריעה, שנאמר (שם /ויקרא/ י"ג) וקרע
אותו מן הבגד, אם חזר בו מוטב ואם לאו טעונין שריפה שנאמר (שם
/ויקרא י"ג/) ושרף את הבגד, אח"כ הן באין על גופו, אם חזר בו מוטב
ואם לאו יוצא ובא, אם חזר בו מוטב ואם לאו (ויקרא י"ג) בדד ישב
מחוץ למחנה מושבו, ואף במחלון וכליון כך היה, בתחלה מתו סוסיהם
חמוריהם גמליהם ואח"כ וימת אלימלך ואחר כך וימותו גם שניהם
מחלון וכליון...

קידושין כ.

דתינא, רבי יוסי ברבי חנינא אומר: בא וראה כמה קשה אבקה של
שביעית, אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו,
שנאמר: ובשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו, וסמך ליה: וכי תמכרו
ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך - דבר הנקנה מיד ליד, לא הרגיש
לסוף מוכר את שדותיו, שנאמר: וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו, לא
באת לידו עד שמוכר את ביתו, שנאמר: וכי ימכור בית מושב עיר
חומה. מאי שנא התם דאמר לא הרגיש, ומאי שנא הכא דאמר לא באת
לידו? כדרב הונא, דאמר רב הונא: כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה -
הותרה לו. הותרה לו סלקא דעתך? אלא נעשית לו כהיתר. לא באת
לידו עד שמוכר את בתו, שנאמר: טובי ימכור איש את בתו לאמה,
ואע"ג דבתו לא כתיבא בהאי ענינא, הא קמ"ל: ניזבין אינש ברתיה
ולא ניזיף בריביתא; מאי טעמא? ברתיה מגרעא ונפקא, והא מוספא
ואזלא; לא באת לידו עד שלוח ברבית, שנא': יוכי ימוך אחיך ומטה
ידו עמך, וסמך ליה: אל תקח מאתו וגו'; לא באת לידו עד שמוכר את
עצמו, שנאמר: יאוכי ימוך אחיך ונמכר לך, לא לך אלא לגר שנאמר:
יבלגר, ולא לגר צדק אלא לגר תושב, שנאמר: גר תושב; משפחת גר -
זה עובד כוכבים, כשהוא אומר לעקר - זה הנמכר לעבודת כוכבים
עצמה!

נגעים = חסדי השם

רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק טז

הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל עניינים הרבה שאין דומין זה לזה, שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת, ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת, ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת, וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראתו תורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו, אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוכב עליהן, אם חזר בו יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו, אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע, ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה י"י אלהיך למרים בדרך, הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה ענו מאד ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכונן אורחותיו להתרחק משיבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם, וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחילה מרבין בדברי הבאי כענין שנאמר וקול כסיל ברוב דברים, ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו, ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר כענין שנאמר ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על י"י אלהיהם, והרי הוא אומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ מי גרם להם לשית בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ, זו היא שיחת הרשעים שגורמת להן ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי שכר, אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה, לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה, שנאמר אז נדברו יראי י"י איש אל רעהו ויקשב י"י וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי י"י ולחושבי שמו.

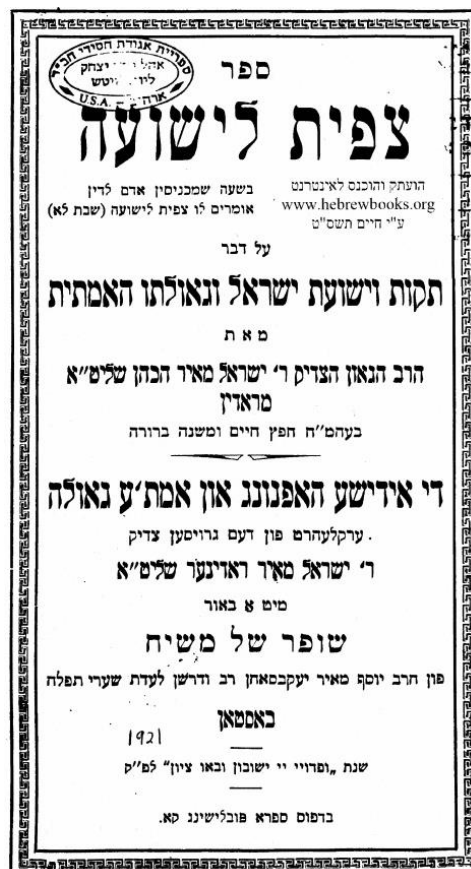

לקראת יום העצמאות –
 מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?

פרק שלישי.

עוד מענין זה.

והנה בפרקים שעברו ביררנו מצד השכל שצריך האדם לצפות לישועת ד' ועתה נבאר החיוב ממאמרי חז"ל דהלא אמרו בשבת (דף לא) ששואלין לו לאדם בשעת הדין צפית לישועה (והיינו כמו שאנו מתפללין בכל יום וקרנו תרום בישועתך) והקב"ה מתרעם על האדם כשאינו מחכה למלכותו כדאיתא בפסיקתא [במאמר גילי] שאמר הקב"ה לצדיקים לא יפה עשיתם שחיבבתם לתורתך ולא חביבתם למלכותי הרי אפילו צדיקים המחבבין התורה דורשים מהם על צפוי לישועה ודבר זה מקרב את הגאולה כדאיתא בילקוט איכה בשעת חורבן הבית אמר יצחק אבינו לפני הקב"ה רבש"ע שמא אין חזרה לבנים והשיב הקב"ה אל תאמר כך יש דור שהוא מצפה למלכותי מיד הם נגאלים שנאמר ויש תקוה לאחריתך נאום ד' ושבנו בנים לגבולם מכל זה נראה שרצון השי"ת שנחכה למלכותו בכל עת [ונראה שזהו שאחז"ל צפית לישועה שלשון צפיה הוא כמו הצופה שעומד במקום גבוה ומתבונן לראות איזה דבר חדש כך צריך איש הישראלי לחכות על מלכות שמים שיתגלה בקרוב]. והנה ידוע שנזהרנו בתורה

מקורות תזריע-מצורע (ולקראת יום העצמאות) - נערך ע"י הרב ראובן שכטר - תשע"ח

לקראת יום העצמאות –
מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?

שבת לא. - אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפו"ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר **רש"י** - צפית לישועה. לדברי הנביאים: חידושי הר"ן - צפית לישועה בימין.

שמות רבה פרשת משפטים פרשה ל
אלא היו דומים לאביכם שאמר (בראשית מט) לישועתך קויתי ה' **צפה לישועה שהיא קרובה לך** נאמר (ישעיה נו) כי קרובה ישועתי לבא. ד"א כי קרובה ישועתי לבא כי קרובה ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי יהי שמו מבורך אלולי שהדבר כתוב א"א לאמרו א"ל הקב"ה לישראל **אם אין לכם זכות, בשבילי אני עושה כביכול כל ימים שאתם שם בצרה אני עמכם שנאמר (תהלים צא) עמו אנכי בצרה ואני גואל לעצמי שנא' (ישעיה נט) וירא כי אין איש וישתומם וגו' וכן הוא אומר (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע ומושיע אין כתיב כאן אלא ונושע **הוי אפילו אין בידכם מעשים עושה הקב"ה בשבילו** שנאמר (ישעיה נו) כי קרובה ישועתי לבא**

ישעיה נט טו-טז - וַתְּהִי הַאֲמֶת נֶעְדְּרַת וְסָר מִרְעַ מִשְׁתֹּלֵל וַיֵּרָא ה' וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי-אֵין מִשְׁפָּט: טז וַיֵּרָא כִּי-אֵין אִישׁ וַיִּשְׁתּוֹמֵם כִּי אֵין מִפְּגִיעַ וַתּוֹשַׁע לוֹ זְרַעוֹ וַצְדִקְתּוֹ הִיא סִמְכָתָהּ:
מצודת דוד

וירא. וכאשר יראה שאין בהם איש כשר והגון להיות נגאלין בזכות וישתומם. וכאשר יעמוד בתמהון ויתבונן **שאין בהם מי מפגיע ומתפלל על הגאולה ותושע**. זרוע ה' תושע לו להביא הגאולה מבלי זכות ומבלי מפגיע וצדקתו. מדת הצדקה תסמוך אותו לעשות לפנים משורת הדין:

פסיקתא רבתי פרק לד סימן ג
והקדוש ברוך הוא מכריז להם צדיקי עולם אע"פ שדברי תורה צריכים הם עלי שחיבתם לתורתו ולא חיביתם [חכיתם] למלכותו, שבועה היא לפני **שכל שחיכה למלכותי אני בעצמי מעיד בו לטובה** שנאמר לכן חכו לי נאם יקנך ליום קומי לעד (צפניה ג:ח) באבילים שנצטערו עמי על ביתי החרב ועל היכלי השמים. אמר רבי ינאי אמר רב **כל המצפה לישועה הקדוש ברוך הוא מרביצו לגן עדן** שנאמר אָנֹכִי אֶרְעָה צֹאנִי וְאֹנִי אֶרְבִּיצֶם (יחזקאל לד:טו).

לקראת יום העצמאות –
 מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?

ילקוט שמעוני איכה - סימן תתקצ"ז - אמר יצחק לפני הקב"ה רבש"ע בני היכן הם, אמר לו נמסרו ביד צריהם כצאן לטבח, אמר לפניו רבש"ע בשעה שאמר לי אבא כפות עצמך על גבי המזבח לא עכבתי על דבריו, עכשו לא תזכור לי זאת ותרחם על בני, פתח ואמר שמעתי ותרגז בטני וגו', אמר יעקב לפני הקב"ה רבש"ע בני היכן הם, אמר לו עין הרע שלטה בהם והגלו אותם לבבל, פתח ואמר קלים היו רודפינו מנשרי שמים, אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע לשוא רדפתי לפניהם לשוא נפלו עצמותי במדבר, פתח ואמר מי יתן לי אבר כיונה,, באותה שעה עמדו כלם באגודה אחת והיו צועקים ובוכים, אמר להם הקב"ה אבות העולם למה אתם בוכים, אמר להם אוי לזקן שבקטנותו הצליח ובזקנותו לא הצליח, אוי לו למלך שנשבו לו בניו בחייו, אוי לו למלך שהיה שחוק לכל בריותיו שנאמר הייתי שחוק לכל עמי, **אמר לפניו רבש"ע שמא אין חזרה לבנים, אמר להם אל תאמרו כן, יש דור שהוא מצפה למלכותי מיד הם נגאלים שנאמר ויש תקוה לאחריתך נאם ה' וישבו בנים לגבולם**

רמב"ם הל' מלכים יא:א

המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם מקריבין קרבנות ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה **וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו שהרי התורה העידה עליו** שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה' ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו ע"י כל הנביאים אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל באחרונה **ושם הוא אומר אראנו ולא עתה זה דוד אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח** דרך כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט מישראל זה מלך המשיח ומחץ פאתי מואב זה דוד וכן הוא אומר וידך את מואב וימדדס בחבל וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו ומשלו מים עד ים והיה אדום ירשה זה דוד שנאמר ותהי אדום לדוד לעבדים וגו' והיה ירשה וגו' זה המלך המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו':

לקראת יום העצמאות –

מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?

של"ה הקדוש - מסכת סוכה - פרק דרך חיים תוכחת מוסר ב
 והואיל ואתא לידי דבר זה, אודיע שלבי היה בוער תמיד כשראה ראיתי
בני ישראל בונים בתים כמו מבצרי השרים, עושים דירת קבע בעולם הזה
ובארץ הטומאה. ואף שאמרו רז"ל (ברכות נח, ב) עתידים בתי צדיקים
 שיבאו לארץ ישראל, מכל מקום כוונתם הוא להיות להם נחלה להנחיל
 לבניהם כאלו היתה זו הנחלה לו ולזרעו וזרע זרעו עד עולם, וזה נראה
חס ושלום כהיסח הדעת מהגאולה. על כן בניי יצ"ו, אם יתן ה' לכם
 עשירות גדול בנו בתים כפי הכרח צרכיכם ולא יותר. ולא תבנו מגדלים
וחומות בגאווה וגדולה, רק להיות לכם מדור לפי כבודכם, וחדרים
להתבודד בהם לתורה ולתשובה. צאו וראו מה ציוה יונדב בן רכב לבני
 (ירמיה לה, ז) : בית לא תבנו וגו', כי באהלים תשבו וגו'. וזה אין שייך
 האינדנא לישב באהלים, רק זו אומר להניח הבניינים המפוארים יותר
 מכדי צורך הכרח הדירה וחדרים לכבוד התבודדות לשמו יתברך.

עמוס ו:א - הוּי הַשְּׂאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבְּטָחִים בְּהַר שְׁמֵרוֹן נִקְבְּי רְאֵשִׁית הַגּוֹזִים
 וּבָאוּ לָהֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:

רד"ק - הוּי הַשְּׂאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן. שמרון היתה ראש הממלכה לישראל, וציון
 ראש ממלכת יהודה, ואמר אוי להם לעשירים אשר בהם שהם שאננים
 ובוטחים שלא תבא עליהם רעה ואינם חולים וכואבים על אשר גלו בני
ישראל כמו שאמר בסוף הענין ולא נחלו על-שֶׁבֶר יוֹסֵף

עמוס ו:ו הַשְּׂתִימִים בְּמִזְרְקֵי יַיִן וְרְאֵשִׁית שְׂמָנִים יִמְשְׁחוּ וְלֹא נָחְלוּ עַל-שֶׁבֶר יוֹסֵף
מצודת דוד - ולא נחלו. אינם חולים בכאב הלב להצטער על השבר
המיועד לבוא על יוסף ונקראו כל ישראל ע"ש יוסף לפי שהוא כלכלם
 במצרים:

מדרש תהלים יז:

תני ר' שמעון בן יוחי משל לאחד שהיה מכה את בנו, ולא היה יודע הבן
 על מה הוא מוכה, לאחר שהכהו אמר לו לך ועשה דבר פלוני שצויתך
 היום כמה ימים ולא השגחת בי, כך כל אותן אלפים שנפלו במלחמה בימי
דוד, לא נפלו אלא על שלא תבעו בנין בית המקדש, והלא דברים קל
 וחומר, ומה אם אלו שלא היה בית המקדש ביניהם, ולא נחרב בימיהם,
 נעשה להם כך, ונענשו על שלא תבעו אותו, אנו שחרב בימינו, ואין אנו
מתאבלים עליו, ולא נבקש עליו רחמים על אחת כמה וכמה, לפיכך
 התקינו חסידים הראשונים שיהיו מתפללים שלש תפלות בכל יום,
 והתקינו בו אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכנתך לציון וסדר העבודה
 לירושלים, ותקנו בונה...ירושלים ברכה בפני עצמה בתפלה ובברכת המזון.

מקורות תזריע-מצורע (ולקראת יום העצמאות) - נערך ע"י הרב ראובן שטר - תשע"ח

**לקראת יום העצמאות –
מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?**

תהלים קו:מז

הוֹשִׁיעֵנו יְקֹנֵךְ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדּוֹת לְשֵׁם קִדְשֶׁךָ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלֶךְךָ:
דברי הימים א טז:לה
וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהַדּוֹת לְשֵׁם קִדְשֶׁךָ לְהַשְׁתַּבַּח בְּתִהְלֶךְךָ:

מלבי"ם - ובתהלים לא נמצא מלת **ואמרו** רק הושיענו, ומשמע שזה צווי אל העם שיאמרו שני פסוקים אלה האחרונים.

רד"ק - ואמרו הושיענו אלהי ישענו. כלומר ואמרו גם כן אתה הושיענו **כלומר בכל יום ויום התפללו על קבוץ הגלויות שעתיד להיות:**

רלב"ג

(לה) הושיענו. ואחר בזה המקום מתנבא על העת שיהיו ישראל בגלות אמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו והצילנו מן הגוים כדי שנודה לשם קדשך ונשתבח בתהלתך כשתשים העם הדבקים בך על נחלתם כמו שיעדת בדברי התורה ואחר זה על ידי עבדיך הנביאים.

תהלים פד:יג - ה' צבאות אשרי אדם בטח בך:

מלבי"ם - ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך שעל כל פנים יש לנו לבטוח שיגאלנו ושיבנה המקדש, וכמ"ש אשרי אדם עוז לו בך:

ירושלמי ברכות ו.

וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום

שו"ע או"ח - סימן א: דין השכמת הבוקר סעיף ב

המשכים להתחנן לפני בוראו יכוין לשעות שמשתנות המשמרות, שהן בשליש הלילה ולסוף שני שלישי הלילה ולסוף הלילה, שהתפלה שיתפלל באותן השעות על החורבן ועל הגלות, רצויה.

סעיף ג

ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש.

לקראת יום העצמאות –
מדינת ישראל, אתחלתא דגאולה, משיח - למאי נפקא מינה?

מסילת ישרים פרק יט

בתנא ד"א ז"ל אמרו: כל חכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמתו, ומתאנח על כבודו של הקב"ה כו', כל ימיו, ומתאוה ומיצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש ולישועה שתצמח בקרוב ולכינוס גליות, זוכה לרוח הקודש בדבריו וכו'... מכאן אמרו כל תלמיד חכם שעוסק בתורה בכל יום תמיד בשביל להרבות כבוד שמים אין צריך לא חרב ולא חנית ולא רומח ולא כל דבר שיהיה לו שומר, שהקב"ה משמרו בעצמו, ומלאכי השרת עומדין לו סביב סביב וחרבות ביד כולן ומשמרות אתו, שנאמר רוממות אל בגרונו וגוי' (תהלים קמ"ט ו').

... והנה החסיד כזה מלבד העבודה שהוא עובד במעשה מצותיו על הכונה הזאת,

הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד מה שזה גורם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאוה לגאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך, והוא מה שכתב התדב"א שהבאנו למעלה, ומתאוה ומיצר לכבוד ירושלים וכו', ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל והשבת כבוד שמים לעילוי. ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים וכו', המפני תפילתי יכנסו הגליות ותצמח הישועה? תשובתו בצדו, כאותה ששינו (סנהדרין ל"ח): לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה.

ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא (ישעיה נ"ט): וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע, ואמר (שם ס"ג): ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך, ואמר (ירמיה ל'): ציון היא דורש אין לה, ופי' ז"ל (סוכה מ"א): מכלל דבעיא דרישה. הרי כאן שחייבים אנחנו בזה, ואין לנו ליפטר מפני מיעוט כחנו, כי על כיוצא בזה שנינו (אבות פ"ג): לא עלך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין ליבטל הימנה.

ואמר עוד הנביא (ישעיה נ"א): אין מנהל לה מכל בני ילדה ואין מחזיק בידה מכל בני גדלה. ואמר (שם מ'): כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה, ופי' ז"ל (תיקונים): שכל חסד שעושים לעצמם הם עושים לטובת נפשם ולהנאתם, ואינם מתכוונים לכונה השלמה הזאת, ולא מבקשים על עילוי הכבוד וגאולתן של ישראל, שהרי אי אפשר לכבוד העליון להתרבות אלא בגאולתן של ישראל וברבוי כבודם שזה תלוי בזה באמת, וכמו שכתב בתד"א שהזכרתי ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודן של ישראל.

ואמנם עוד עיקר ב' יש בכונת החסידות, והוא טובת הדור... שהנה ראוי לכל חסיד שיתכוין במעשיו לטובת דורו כולו, לזכות אותם ולהגן עליהם. והוא ענין הכתוב (ישעיה ג'): "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו", שכל הדור אוכל מפירותיו, וכן אמרו חז"ל (ב"ב ט"ו): היש בה עץ אם יש מי שמגין על דורו כעץ, ותראה שזהו רצונו של מקום שיהיו חסידי ישראל מזכים ומכפרים על כל שאר המדרגות שבהם, והוא מה שאמרו ז"ל בלולב ומיניו (ויקרא רבה): יבואו אלה ויכפרו על אלה שאין הקב"ה חפץ באבדן הרשעים, אלא מצוה מוטלת על החסידים להשתדל לזכותם ולכפר עליהם, וזה צריך שיעשה בכונת עבודתו, וגם בתפלתו בפועל דהיינו שיתפלל על דורו לכפר על מי שצריך כפרה ולהשיב בתשובה מי שצריך לה, וללמד סניגוריא על הדור כולו.

כי אין הקב"ה אוהב אלא למי שאוהב את ישראל וכל מה שאדם מגדיל אהבתו לישראל, גם הקב"ה מגדיל עליו, ואלה הם הרועים האמתים של ישראל שהקב"ה חפץ בהם הרבה, שמוסרים עצמם על צאנו, ודורשים ומשתדלים על שלומם וטובתם בכל הדרכים, ועומדים תמיד בפרץ להתפלל עליהם ולבטל הגזירות הקשות ולפתוח עליהם שערי הברכה.